NORDØSTGRØNLANDSK KOMPAGNI NANOK
Rosenhøjvej 10
DK-8410 Rønde

Feltrapport fra rejsen til Nordøstgrønland 2005

Aftenstemning ved Ålborghus.
I ly midt inde i den smukke Dove Bugt ligger fangststationen Ålborghus. Selvom de sidste fangstfolk forlod området for mere end 50 år siden, er huset stadig i god stand og kan yde en fredfyldt ramme om en hviledag på rejsen.
*Ålborghus er et af de omkring 70 lokaliteter, som **NANOK** besøgte i sommeren 2005. Læs mere om dette i rapporten.*

15. feltsæson

Indledning

Nordøstgrønlandsk Kompagni NANOK har gennemført sin 15. feltsæson efter planen.

NANOK fortsatte på tredje år det registreringsprojekt, vi startede i 2003 og som går ud på at opbygge en tidssvarende registrant over alle historiske hytter og stationer i Nordøstgrønland. I de to foregående år dokumenterede vi mere end 200 bygninger, og i sommeren 2005 har vi føjet yderligere omkring 70 bygninger til denne liste. Hermed findes der nu opdaterede informationer om 80 % af alle lokaliteter af denne type i Nordøstgrønland. Det indsamlede materiale videregives som i de foregående år til Grønlands Nationalmuseum. Vi vil nu i løbet af efteråret overveje målsætningen og strategien for de resterende lokaliteter samt lægge planer for 2006.

Allerede under planlægningen af sommerens arbejde stod det straks klart for os, at de logistiske udfordringer ville blive anderledes end i de to foregående år, hvor vi næsten udelukkende har besøgt lokaliteter, der er tilgængelige med båd. I år ønskede vi at kortlægge bygninger i mere vanskeligt tilgængelige områder, nemlig i de store dalstrøg omkring Daneborg samt i hele Dove Bugt området. Det krævede i begge tilfælde ændrede transportmetoder. I Daneborg området valgte vi at udruste et hold på tre mand med letvægtsudstyr velegnet til en vandre-ekspedition, hvor man også skal kunne krydse rivende vandløb. Dove Bugt holdet måtte til gengæld være forberedte på vanskelige isforhold, og vi valgte derfor at satse på en model, hvor hver mand til sin transport havde en kajak, som han om nødvendigt kunne trække efter sig på isen som en slæde. Det viste sig i begge tilfælde at være optimale valg. Takket være dette samt en flot indsats fra vore to hold lykkedes det at gennemføre hele det planlagte program. Resultatet er, at vi omsider har fået afklaret eksistensen omkring et par hyttelokaliteter, der hidtil har været ukendte eller tvivlsomme.

Efter fire på hinanden følgende somre med stærkt reducerede mængder af drivis langs Grønlands nordøstkyst kan isforholdene i år betegnes som næsten "normale". Nord for Daneborg bandt fjordisen helt ind i august, og hele sommeren var der sammenhængende Storis langs kysten helt ned til Kong Oscar Fjord. Resultatet var, at kun enkelte af de stærkeste skibe havde mod på at gå ind til kysten nord for Mestersvig.

NANOK takker først og fremmest vor sponsor Aage V. Jensens Fonde for aldrig svigtende tillid og støtte. Ligeledes siger vi hjertelig tak til en lang række af privatpersoner, der hver for sig har ydet støtte eller vist positiv interesse for vort arbejde. Endelig en stor tak til vore samarbejdspartnere samt til ekspeditioner og institutioner, der har ydet et positivt bidrag til at gøre vort arbejde muligt.
På NANOK's vegne

Peter Schmidt Mikkelsen

Feltrapport for Nordholdet 2005

Opgave

Det var holdets primære opgave at føre tilsyn med og udarbejde status for hytter i området fra Mønstedhus [532][1] i syd gennem Dove Bugt til Danmarkshavn i nord, og således lokalisere, positionere og opmåle hytterne samt at dokumentere dette med tilstrækkeligt billedmateriale.

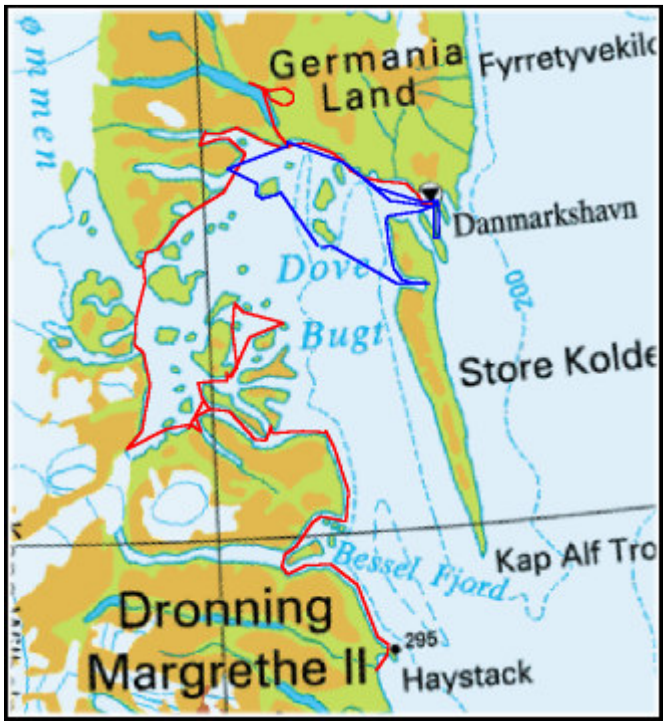

Nordholdets rejserute i 2005.
I løbet af sommeren blev der padlet 462 km med kajak, sejlet 235 med motorbåd og vandret 147 km.
Rød = kajak. Blå = motorbåd.

Deltagere

Anders Uffe Ibsen (Turleder), Erik Jochumsen (Turfotograf), Hans-Henrik Carlsen (Turkuli). Alle tre er tidligere Siriusmænd: Anders og Erik fra årgang 2000 og Hans fra årgang 2001.

Forudsætninger

Området mellem Daneborg og Mønstedhus blev i 2004 gennemrejst af NANOK med samme formål, dog under anvendelse af gummibåd. Dette medførte en del større opgaver mht. brændstofdeponering, rækkevidde samt sejlads i isen. Disse opgaver ville forøges længere mod nord. Valget af transportmiddel faldt således på kajakken med dens åbenlyse fordele i tæt is og det iøjnefaldende lave brændstofforbrug.

Kajakkerne stilledes velvilligt til rådighed af NordØstgrønlands Kajakekspeditioner (NØK).

Deltagerne trænede selvstændigt op til turen, med 4 fælles træningssessions af 1–2 dages varighed fordelt i tiden marts–juni 2005. Med hovedvægten lagt på redningsteknik og - øvelser deltog man ligeledes med stort udbytte i et kajakteknikkursus hos Svend Ulstrup.

Pollenhytten [536] ved højvande.

Ud - og hjemrejse

På udrejsen den 18. juli 2005 forløb alt planmæssigt for begge NANOK hold, der fulgtes over Island med overnatning i Akureyri, og næste dag via Mestersvig til Daneborg med ankomst sidst på eftermiddagen. Hvilken glæde at gense Kysten!

[1] Tal i parentes [ ] refererer til Peter Schmidt Mikkelsen: *"Nordøstgrønland 1908-60"*, Aschehoug 2001.

På hjemrejsen blev Nordholdet opdelt den 19. august, da Anders med kajakker tog til Mestersvig fra Danmarkshavn for at ordne grej og finde lagerplads til NØKs kajakker. Erik og Hans forblev i området omkring Danmarkshavn frem til 28. august, hvor hjemturen gik via Store Sten - Constable Point - Akureyri. Hjemrejse blev afsluttet næste dag, 29. august, via Akureyri - Reykjavik – Keflavik - København.

Klargøring

Ved ankomsten til Daneborg var programmet allerede ganske stramt: kajakkerne og vi selv måtte være klar til udflyvning 16 timer senere, kl. 09.00 næste morgen, den 20. juli. Hovedparten af grej, gammelt såvel som nyt, incl. kajakker, ventede os her, og måtte således gennemgås og afprøves grundigt i løbet af natten. Men da pligt står højt hævet over fornøjelse, måtte vi først hilse ordentligt på vore gamle og savnede kammerater: hundene! Et nærved tårevædet gensyn!
Klar blev vi, også til tiden, og der blev endda tid til en kort fremlægning af årets NANOK-projekter for slædefupperne i Sirihus samt en hyggesnak i Sandodden [425].

Kajakkerne lastes i Twin Otter TF-JMD på Daneborg.

Udflyvning

Den 20. juli kl. 09.00 lettede Twin Otteren fra Daneborg med kurs mod Roseneathbugt og Ny Mønstedhus. Ombord som passagerer var NANOK Nordholdet med al grej og de tre små gule fartøjer. Stemningen var nærmest euforisk, og med god sigt fik vi inden landingen et godt overblik over første etape af vor rute. Efter en god time stod vi alene med den fantastiske natur i et lige så fantastisk vejr – antennerne var i stilling, klar til nyde ethvert sekund!

Ny Mønstedhus – Påskenæsset

Første etape kom til at handle om at ro i tætpakket is i ofte forrygende vejr, om tidevand og døgnrytme, om tilvænning til og justering af kajakker og grej og korte, men hektiske dagsmarcher.
Det er sindssygt spændende at ro i isen og en udfordring at finde den rigtige rute, den rigtige tidevandshøjde, lure strømmene og vinden. Hurtigt lærte vi, at uforudsigeligheden er stor, og kunsten består i at rykke, når forholdene det byder – ikke vente for længe, ikke forhaste sig.
Meget blev forsøgt under forskellige geografiske, is- og vejrmæssige forhold: At ro ude i isen, trække sig over mindre isstykker med isøkser; at ro og trække i landbrækket ved højvande; at vente og springe mellem isflager. Iblandt var det et hit at ro i modstrøm, da denne trak isen fra land, iblandt var det ikke et hit, for var strømmen for stærk, kom man

Valget af kajak som transportmiddel viste sig at være rigtig. Her kunne vi ikke være kommet frem med motorbåd.

ingen steder. Hele tiden måtte vi afveje faktorerne mod hinanden, fx hvis der var stærk modstrøm og samtidig svag medvind, faldende tidevand og tæt drivende is, så havde vi valget mellem at trække i landbrækket eller kravle i soveposen.
Frem til Bessel Fjord og igen videre langs Adolf S. Jensen Land styrede isen os og holdt os tæt under land, men ude i fjorden var strøm og vind afgørende.
Hytterne på denne første etape var alle umiddelbart lette at finde og gav ikke anledning til problemer – på nær én! Mellem Bessel Fjord Stationen [601] og Kap Beurmann ligger - eller lå tidligere - en lille hytte, Sætherhytten [602]. Denne strækning er berygtet for de kraftige vinde fra Tromsdalen, og dem stiftede både vi og - inden os Sætherhytten - bekendtskab med. Korte, krabbe bølger berøvede os overskuddet til at kigge efter hytter og snart måtte vi søge til land og slå lejr. Senere fandt vi hytten 4-5 km tilbage ikke langt fra landbrækket. Der var kun et par brædder og ovnen tilbage, et fænomen vi ofte skulle stifte bekendtskab med længere mod nord.

Påskenæsset – Ålborghus

Igen spillede isen en afgørende rolle, både fordi den dæmpede dønninger og bølger, men ikke mindst, fordi den pakkede godt i flere af de smalle stræder og sunde. Et par gange prøvede vi at "vente isen bort", men den synes at have større tålmodighed end mennesker. Således ændrede vi ruten fra Jægersund til Trangsund i den sydlige del af Dove Bugt, men lige meget hjalp det – isen burede os inde og medbragte endog tre bjørne, som viste voldsom interesse i vore gustengule transportmidler.
Igen var kun en enkelt hytte til besvær, og man fik langsomt et indtryk af at være kommet længst mod nord i fangstområderne, da kvaliteten af hytterne og deres indbyrdes placering synes noget mere tilfældig end længere mod syd. Isen har ofte drillet ved udlægninger og været en større plage sommeren over. Desuden er her mærkbart færre dyr end omkring Daneborg. En del triste fangstmandsskæbner i Dove Bugt området knytter sig til disse kendsgerninger.

"Gule kajakker og de tre bjørne" - eller en grønlandsk version af "Guldlok og de tre bjørne".

Ålborghus – Soranerbræen

Gensynet med Ålborghus blev som ventet noget særligt i vindstille, skyfrit og 15 graders varme!
En velfortjent hviledag krydret med et par gåture og et par helt skamløse måltider. Vi slog efterfølgende et slag nordover mellem øerne for at finde et par hytter, men blev på sidste delen af runden forstyrret meget af vind. Man må forbavses over, hvor kraftige udadgående vinde der forekommer helt inde under en høj, stejl fjeldside. Således lå vi i vort mobile hjem, langt fra Ålborghus [613], da vor NANOK-ven Fritz fra forsyningsskibet "Arina Arctica" aflagde os et helikopterbesøg og ”glemte” en pose med lækkerier. Vel tilbage på Ålborghus havde vinden fået overtaget over isen, som derefter ikke mere voldte store besværligheder.
Men vinden!! Sejladsmæssigt gav den anledning til en del ventetid, og hele Rechnitzer Land nord for Soranerbræen var decideret blæst tom for hytter. Flere gange var det held frem for noget andet, der ledte os til den rigtige plads.

Soranerbræen – Hvalrosodden

Igen havde vi nogle vanvittigt flotte dage og en del svære hytter, men på Kap Stop gjorde vi turens nok mest spektakulære opdagelse – synes vi da selv – nemlig 5 hesteskeletter samt en del efterladenskaber fra J.P. Kochs Dronning Louise Land Ekspedition 1910-12. Vi blev ganske overraskede, da vi fandt skeletterne på slagtepladsen lige nord for den oprindelige lejrplads, ikke mindst grundet deres udmærkede stand – de så nærmest friske ud.

Hvalrosodden [639-1] anlagt i 1919 for Østgrønlandsk Kompagni er fortsat i rigtig god stand takket være regelmæssig brug og vedligeholdelse af Danmarkshavn og SIRIUS.

Vinden var nu efter os, og flere gange måtte vi stoppe i utide, især når større vande skulle krydses, og vi begyndte at få flere skyer, ja endda tåge til tider – grove løjer, når man er blevet forvænt med "tropevejr". Drikkevand begyndte der at blive lidt længere imellem, og iblandt måtte vi låne lidt af isfjeldene.

Lige efter anduvning ved Hvalrosodden [639], denne herlige hytte, kastede vi snøren ud og fik lidt svømmende kosttilskud i både kogt og stegt udgave og nød livet i fulde drag.

Efter en hviledag roede vi op ad Lakseelv ind i Sælsøen. Det tog over to timer at ro og trække op ad elven, men bare 40 minutter tilbage, snip! Oppe i søen fandt vi resterne af Tvillingnæshytten [703] og lavede en større, men desværre forgæves eftersøgning af Trekronerhytten [701]. Efter 6 timer gav vi os – men er dog ganske sikre på, at den kan findes andetsteds, da to af os er ganske sikre på at have set den ved et tilfælde under en slæderejse for 4 år siden. Det er bare lige hvor…præcis?!

Hvalrosodden – Danmarkshavn

Nu var roturen bare to dage fra sin afslutning, men kunne stadig byde på spænding, i form af kraftig vind, drivis, tæt tåge og overraskelsesbesøg på Snenæs. Efter en god dag i drivisen - med en enkelt overraskelse i form af en remmesæl, der, mellem to af kajakkerne, pludselig steg til vejrs som affyret fra en ubåd og afstedkom nærdødsoplevelser og en del hjertebanken - blev vi mødt af Danmarkshavnernes velkomstkomite ved den noget medtagne Snenæshytte [632]. Pizza med pilsner er en af tørkostproducenterne skarpt undervurderet variant! Kæmpehyggeligt!

Mørkefjord station [641], der blev bygget i 1938 for Mørkefjord-ekspeditionen, har ikke været anvendt i mere end en halvt århundrede og er i kraftigt forfald.

Vel fremme på Danmarkshavn næste eftermiddag til en overdådig modtagelse med alt til bordet hørende, kunne vi bryste os af at have fundet samtlige planlagte hytter samt på intet tidspunkt ufrivilligt at have forladt kajakkerne!

Sejlads fra Danmarkshavn

Allerede dagen efter, den 19. august, rejste Anders sydover i følgeskab med kajakkerne. Erik og Hans forblev frem til den 28. august. I den periode stillede Danmarkshavnerne båd, jolle, udstyr og brændstof til rådighed, således at de hytter, der ikke kunne nås med kajak midt i Dove Bugt, alligevel blev tilset og opmålt.

På tur med Danmarkshavns kutter.

Det var alligevel lidt specielt at starte den gamle nummerbåds tocylindrede Listermotor og gøre sejlklar, for derpå at opleve Dove Bugt fra kutter. Det er en helt anderledes oplevelse, og den er noget koldere, når man blot skal styre i stedet for at ro.

Det blev til tre længere ture på hhv. ½, 3 og 2 dage. Først en prøvesejlads til Tyskerdepotet [917] på Lille Koldewey, dernæst en længere hytteopmålingstur, hvor vi blandt andet fik opklaret, at Vindseløhytten [633] ikke eksisterer. Den forsvandt efter sigende allerede i 1938.

Sidste tur blev en rigtig NANOK-løje, da vi sammen med to af Danmarkshavnernes gæster fik til opgave at redde den nye Snenæshytte - et åndehul for Danmarkshavnerne - fra sammenstyrtning. Under en storm i vinters, der på Danmarkshavn blev målt til 147 km/t (ca. 70 m/s), løftede blæsten hytten 6-8 meter og placerede den i lidt mere ujævne omgivelser end konstruktionen er beregnet til. Vi hejsede, trak, sømmede og stablede i to dage, og hyggede os gevaldigt imedens. Gæstfriheden vi mødte på Danmarkshavn var enestående, og i høj grad medvirkende til det gode resultat med hytteopmålingen samt at vi en meget fin afslutning på vores kajaktur. En målestok for gæstfriheden kunne være, at vi begge vejede mere da vi tog hjem, end da vi kom.

Den nye Snenæshytte bygget af Danmarkshavnerne i 1992.

Det samlede resultatet af Nordholdets arbejde var udarbejdelse af status for i alt 42 hyttelokaliteter.

Anders Uffe Ibsen

Erik Jochumsen

Hans-Henrik Carlsen

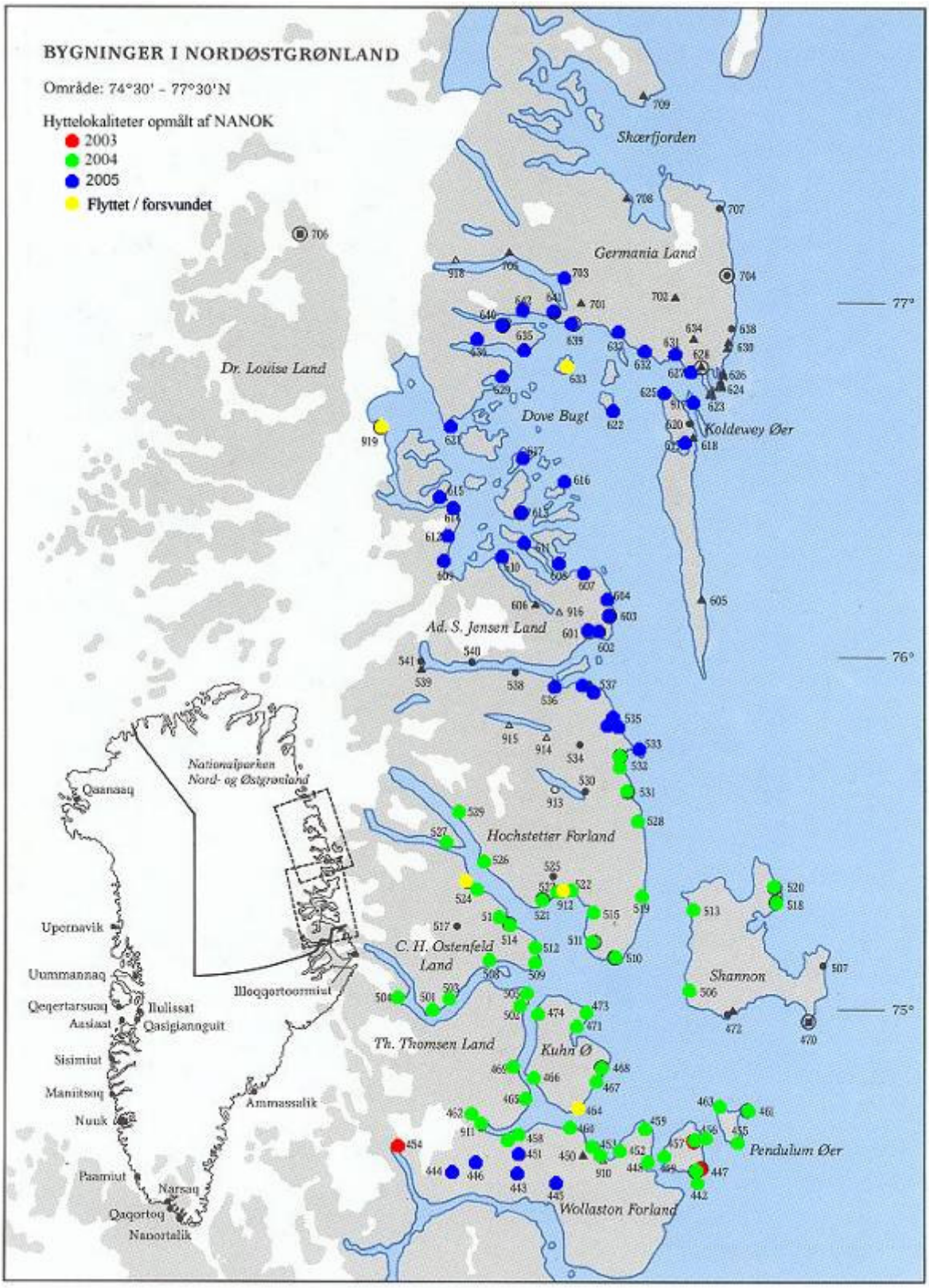

De to kort illustrerer omfanget af NANOK's arbejde i sommeren 2003, 2004 og 2005. Alle lokaliteter mærket med rødt, grønt og blåt er hytter og stationer, der er blevet besøgt og opmålt af NANOK's ekspeditionshold. Lokaliteter mærket med gult er steder, hvor der uden held er søgt efter bygninger og rester af sådanne, eller hvor bygningen med sikkerhed tidligere er flyttet eller forsvundet.

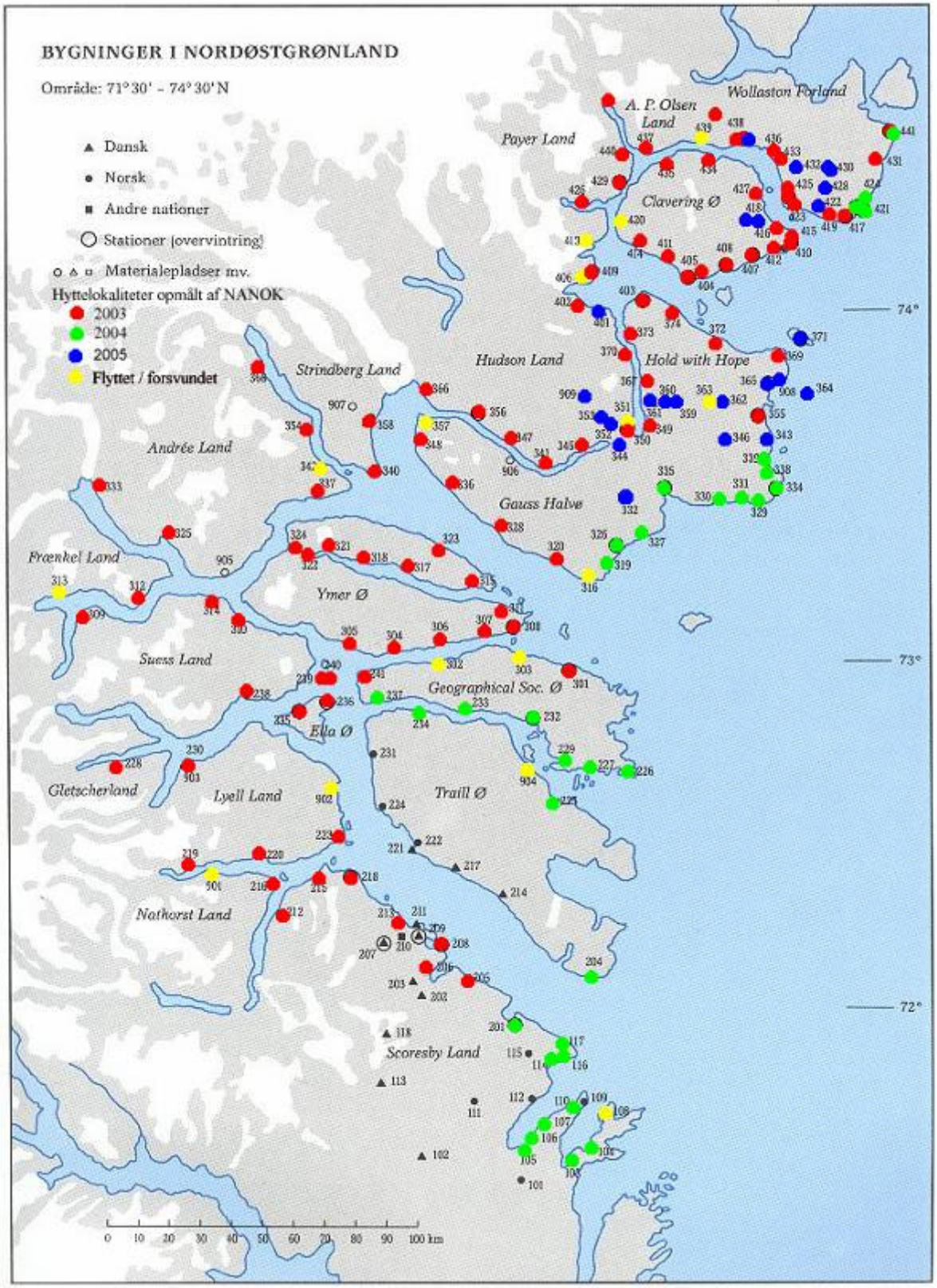
BYGNINGER I NORDØSTGRØNLAND
Område: 71° 30' - 74° 30' N
Dansk
Norsk
Andre nationer
Stationer (overvintring)
Materialepladser mv.
Hyttelokaliteter opmålt af NANOK
2003
2004
2005
Flyttet / forsvundet
A. P. Olsen Land
Wollaston Forland
Payer Land
Clavering Ø
Hudson Land
Hold with Hope
Strindberg Land
Andrée Land
Gauss Halve
Frænkel Land
Ymer Ø
Suess Land
Geographical Soc. Ø
Ella Ø
Gletscherland
Lyell Land
Traill Ø
Nathorst Land
Scoresby Land
74°
73°
72°
0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 km

Feltrapport for Sydholdet 2005

Sydholdet
Bestod af Kunuk Olsen Lennert, pædagogstuderende, Christian Holm Andersen, møbelsnedker samt Rasmus Gregersen, filosofistuderende. Alle tre er tidligere Siriusmænd (2001-2003).

Opgaver
Sydholdet havde hovedopgaven: At opmåle og registrere et antal hytter og lokaliteter i området omkring Daneborg, Zackenberg, yderkyst Home Forland samt Loch Fyne. De fleste af disse lokaliteter ligger væk fra kysten og godt inde i land. Der er altså tale om de lokaliteter, som foregående års NANOK ekspeditioner i området ikke har været udstyret til at nå. Sydholdet havde påtænkt at bruge NANOK's RIB (Humberen) for at komme til de forskellige hovedområder. Vi havde også på forhånd fået tilsagn om hjælp til udsejling af benzindepoter med SIRIUS, hvilket dog ikke blev nødvendigt.

Sydholdets rejserute i 2005. I løbet af sommeren blev der vandret 345 km, sejlet 755 km og fløjet 275 km.
Rød = til fods / med båd. Blå = med helikopter.

Oprejsen
Den 18. juli 2005, en herlig solskinsdag, mødtes vi med de tre mand fra NANOK's Nordhold i Kastrup Lufthavn. Efter en god tur via Island, mellemlandede vi i Mestersvig og fortsatte til Daneborg, hvor vi alle blev inviteret op til Sirihus for at få en kop kaffe og fortælle om vores planer. En gæstfrihed, som fortsatte sommeren ud og blev suppleret af venlighed og en udstrakt hjælpsomhed fra SIRIUS' side.

NANOK Sydholdet 2005 ved Sandodden på Daneborg. F.v.: Kunuk, Rasmus og Christian.

Yderkyst Home Forland
Aftenen blev brugt på pakning og klargøring til Nordholdets forestående udflyvning dagen efter. Hen på formiddagen 20. juli fløj Nordholdet til Mønstedhus med en melding fra piloterne om meget is i Dove bugt. Samme aften sejlede vi – Sydholdet - i meget roligt vejr afsted i Humberen til Lygna Elv Depot på yderkysten af Home Forland. Der foretog vi i løbet af de næste par dage registrering af Ulvedræberhytten [346], Gamvik [343], Carlshavn [365], Kap Kraus [908], Arundelhytten [364] og Jackson-stua [371]. Vi var specielt spændte på Ulvedræberhytten, idet vi kun kunne finde dokumentation for, at den har været set én gang siden 1950! Og det var i 1979 af Peter Schmidt Mikkelsen. Vi fandt hytten ca. 5 km fra det sted, vi havde sat en prik på kortet ud fra beskrivelserne i "Fangstmandsperioden". Selve hytten står meget

usikkert og kan rokkes fra side til side. Den har flyttet sig på sit fundament ca. 10 cm. Vores teori er, at det er moskusokser, der har gnubbet sig op ad hytten, da der sad moskusuld på tagpapsømmene; men det kan måske også være vinden.

Daneborg området

Vel hjemkommet til Sandodden brugte vi de næste dage på at klargøre og planlægge den næste rute, vi skulle gå.

Om morgenen 25. juli afgik vi i tåge fra Sandodden på den tur, som skulle bringe os op gennem Blæsedalen og ned til Young Sund igen via Albrechtssletten og Isdal. Vi havde fået lov til at låne hunden Stress med fra SIRIUS Slædehold 3, så den kunne få lidt motion og være godt selskab samtidig. Kunuk havde taget hunderygsæk med hjemmefra, og Stress fik selv lov til at bære sin mad. Marc fra vejrstationen gav os et lift ud til mundingen af Blæsedalen, og vandreturen sluttede også på bedste vis, idet Per Bang og Karsten fra SIRIUS kom og samlede os op ved kysten af Young Sund. På denne tur registrerede vi Blæsedal Retrætedepot [422], Blæsedalhytten (Nanok) [428], Blæsedalhytten (norsk/Sirius) [430], samt Kuppelpashytten [432].

Humber gummibåden klarede sagtens en last på 700 kilo i friske bølger. F.v.: Christian og Kunuk.

Den lokalitet vi var mest spændt på, var Blæsedal Retrætedepot [422], idet vi ikke kendte til nogen, som tidligere havde set resterne af dette. Vi vidste at hytten, da den blev bygget "ca. tre kilometer inde i blæsedalen", måtte være lagt lidt af vejen, således at den ikke lige var til at få øje på for uindviede. Den var nemlig tænkt som et skjul for SIRIUS i tilfælde af krig. Og nu, med status som fjernet, ville resterne være endnu mere vanskelige at få øje på. Vi spredte os ud med nogle hundrede meters mellemrum og afsøgte området op igennem Blæsedalen med vore lommekikkerter. Heldigvis blev vores møje belønnet og en lille stenvold og den gamle ovn, som i øvrigt lå ned, blev fundet inde under en bakkeside ved kanten af dalbunden. Vi overnattede samme aften i Blæsedalhytten (norsk/Sirius) [430], som SIRIUS for ganske nylig har restaureret meget flot. Denne hytte ligger i lige knap 400 meters højde, og om aftenen lå vi og blev helt nostalgiske ved synet og lyden af en lille snestorm med en vindhastighed på godt 30 knob. Det er ikke for ingenting, at Blæsedalen har fået sit navn.

Lejrplads i Stordal.

Allerede dagen efter hjemkomsten til Sandodden, onsdag 27. juli 2005, sejlede vi til Grønnedal, hvor vores største detektivopgave endnu forestod. Vi skulle registrere Grønnedalshytten [418-1] og Grønnedal [418-2]. I bagklogskabens klare lys kan vi i

”Fangstmandsperioden”, læse os til, at Grønnedalshytten [418-1] - som skulle ligge ”6-8 km oppe i Grønnedal” - i foråret 1950 var ”blæst ned fra fjeldet og totalt knust.” Men den hytte, som vi alle tre tidligere havde set ligge i Grønnedal, lå præcis 6 km oppe målt fra kysten. Derfor antog vi, at det var Grønnedalshytten [418-1]. Fra hytten gik vi derefter ind til den lille sø, der starter 10 km oppe i elvlejet målt fra kysten for at lede efter Grønnedal [418-2]. Den skulle ligge ”ved lille sø, vest for elvleje, ca. 10 km oppe i Grønnedal, Clavering Ø.” Da vi havde tilbragt tolv timer derinde med at gennemtrawle terrænet omkring søen på samme vis som i Blæsedalen, begyndte vi at bevæge os ned langs elvlejet. Ca. 300 meter fra hvad vi troede var Grønnedalshytten [418-1], fandt vi nu den rigtige Grønnedalshytten [418-1] helt nede ved vandet, knust og spredt over et mindre område. Således måtte den hytte - vi først havde registreret - være Grønnedal [418-2], der jo var blevet opført efter den anden var knust.

Passage af elven i Stordal.

Zackenberg området - første del

Efter Grønnedalsturen tog vi til Zackenberg for at registrere Antonsens Hytte [444] og Meyer-Hus [439]. Antonsens hytte [444] gik nemt. Den nøjagtige position havde vi fået af Biobasis elementet på ZERO, repræsenteret ved Line Anker Kyhn. Vi lagde til i Tyroler Fjord og krydsede ind over land - ved en saddel med to søer - til Store Sødal, hvor vi gik næsten lige til hytten.

Meyer-Hus [439] var derimod ganske umulig at finde. Vi sejlede langs hele sydkysten af A.P. Olsens land, helt fra vestenden af Zackenberg Bugt og hen til elvlejet ved Bjørnesstua [437]. Derfra over til nordkysten af Clavering Ø og afsøgte her området fra Louise Elv til og med vestmundingen af Lerbugt og området omkring Leirvågen [434]. Men der var intet spor af hytten. De steder, hvor vi så en mulighed for at lægge en hytte, var vi i land for at undersøge nærmere. Vores konklusion er, at Meyer-Hus [439] enten er fjernet eller forsvundet uden

Øverst: Fotografiet som Sydholdet havde fået med for at kunne lokalisere Dyndvulkanen [401. På billedet ses fangstmand Svend Olsen foran hytten, formentlig da denne var nybygget i august 1951.

Nederst: Kunuk Olsen Lennert samme sted i 2005.

spor. Konklusionen styrkes af rapporter fra ZERO vedrørende traveture fra Zackenberg stationen og hen til det sted, vi krydsede ind til Store Sødal. De melder, at de intet har set på deres vej. Efter det sted, vi krydsede, passerede vi meget få steder, hvor hytten kunne have ligget, da der er stejle skrænter både på sydsiden af A.P. Olsens Land og nordsiden af Clavering.

Næste dag, lørdag 30. juli, sejlede vi til Daneborg og tog Ulrik - en logistiker fra ZERO - med. Han skulle bistå ved skibsmik, og vi havde tilbudt at gøre det samme. Men på grund af det nye containersystem, var der ikke brug for nogen hjælp. Næste dag roede vi ud til forsyningsskibet "Arina Arctica" fra Royal Arctic Line. Der blev vi inviteret på søndagsfrokost af kaptajn Fritz Ploug Nielsen og vi præsenterede nogle ønsker om flyvninger til forskellige hytter med skibets helikopter. Disse ønsker anså vi selv som urealistiske, og vi havde derfor delt dem op i to mindre portioner og var alligevel forberedt på afslag. Da vi imidlertid senere på dagen fik meldingen, at en mand skulle indfinde sig på skibet næste morgen kl. 09.00 med henblik på at flyve begge flyvninger, fejrede vi dette i Sandodden til sent på natten.

"Herjaelv 2" - en hidtil ukendt materialeplads.

Loch Fyne området

Næste morgen fløj Rasmus efter en grundig sikkerhedsbriefing kl. 09.30 afsted med Nicki og Frank i deres helikopter. Fandt Flata [332-1] og Stormbu [332-2] uden problemer, da de ligger på samme lokalitet med 30 meters mellemrum. Schjelderup-Hytten [344] voldte derimod nogle problemer fra luften, da den er placeret lavt i et elvleje og desuden er sunket i jorden med halvdelen af hytten.

Eftersøgningen af Tobiasdal (øst) [363] og Jordly [362] blev forvirret af at Jordly [362] befandt sig der, hvor vi havde regnet med at Tobiasdal (øst) [363] lå. Vi overfløj derefter grundigt området, hvor vi havde regnet med at Jordly [362] lå, og hvor der også er markeret en hytte på Lauge Koch kortet. Her var der dog intet spor af nogen hytte. Dernæst overfløj vi i lang tid området øst for Jordly [362] helt ned til Tværelv. Der håbede vi så at finde Tobiasdal (øst) [363]; men der var desværre heller intet held i denne retning. Ved Jordly [362] lå der imidlertid en del rester fra en anden hytte. Dette indikerer at en anden hytte har befundet sig i området men på et tidspunkt er blevet "slagtet". Det kunne være Tobiasdal (øst) [363], hvilket også foreslås i ”Fangstmandsperioden”.

Efter en veloverstået afskedsmik på "Arina Arctica" tog vi næste morgen afsted mod Loch Fyne depot. Undervejs fandt vi Dyndvulkanen [401], som også var et stort spændingsmoment. Vi var nemlig ikke sikre på om den fandtes, eller om det foto, vi havde fået udleveret hjemmefra, overhovedet forestillede den. Men det gjorde det og hytten lå et par kilometer inde i land, og sjovt nok også i nærheden af en stor

Resterne af Blæsedal Retrætedepot [422].

dyndvulkan. Hytten bærer ikke præg af at have været brugt for nylig, idet ovnen ligger udenfor og taget mangler. Sidste bekræftede besøg må være foregået i eller efter 1967 da vi fandt en dansk 25-øre fra 1967 på gulvet derinde.
I Loch Fyne området registrerede vi Tobiashytten [359], Tobiasdal (vest) [360], Herjahytten [361], GGU Sommerlejr [352], Arvehytten [353] og Dybendal [909]. Sidstnævnte var vi usikre på eksistensen af, da vi ikke havde hørt om nogen, der havde set dette materieldepot. Denne frygt forstærkedes, da vi bag Arvehytten [353] fandt næsten et helt hyttesamlesæt i en bunke. Det viste sig imidlertid, at resten af dette samlesæt lå, hvor det skulle ved T-krydset mellem Stordal og Dybendal. Imidlertid var det lille forbjerg, som Dybendal [909] lå på, ved at skride i elven, hvorfor vi flyttede de fem halve hyttesider mm. lidt ind i land. I Storelv var der som forventet rigtig meget vand, og her fik vi for alvor brug for vores medbragte letvægtsvaders. Dog kunne de sandaler, vi havde medbragt bl.a. til brug sammen med disse vaders, ikke klare det kolde vand, og spænderne begyndte at springe, medens vi stod i vand til maven og vandrestavene dirrede i vandet. I øvrigt fandt vi i Herjaelv også to ukendte materieldepoter, som vi har kaldt "Herjaelv 1" og "Herjaelv 2". Derudover eftersøgte vi en hytte for enden af Loch Fyne fjordens østside. Denne var interessant, idet den ikke var omtalt i ”Fangstmandsperioden”, men var afmærket på Lauge Koch kortet. Vi fandt dog ingen spor af denne hytte, og vi konkluderer, at Lauge Koch har forvekslet nord og sydsiden af Sogne Elv.

Schjelderup-hytten [344] blev fundet med velvillig bistand fra Royal Arctic Lines helikopter på "Arina Arctica".

Efter en god og begivenhedsrig uge i Loch Fyne området kunne vi sejle hjemad. Vi sejlede via Eskimonæs og genfandt ved Eskimovig den gamle "guldmine" fra Lauge Kochs Treårsekspedition. Hjemturen lagde vi omkring Revet og efter en tur ind til bunden af Tyrolerfjord, hvor vi gik langs med gletscheren og ind i Tyrolerdal, tog vi til ZERO. Der blev vi fyrsteligt opvartet, og det var med tårer i øjnene, at vi drog mod Daneborg et par dage senere for at afrigge ekspeditionen i sin nuværende form, da Kunuk og Christian skulle begynde hjemrejsen den 16. august.

Kunuk på arbejde en varm dag ved Arvehytten [353].

Zackenberg området, anden del

Efter et par dage sejlede Rasmus til Zackenberg området, hvor de sidste hytter skulle registreres. Der var tale om Blæsenborghytten [443], Kuhnpashytten [445], Sødalhytten [446], Lindemandspashytten [451] og Zackenberghytten [438-1]. Den 28. august sejlede Rasmus i Humberen tilbage til Daneborg. Her blev den overladt til SIRIUS sammen med de sidste 50 liter olieblandet benzin. Turen tilbage til Zackenberg foregik sammen med Philip

og Ulrik fra ZERO i deres Zodiac. Den 29. August blev brugt på en afslappende 35 km gåtur rundt i Zackenberg dalen sammen med Line Anker Kyhn for at tælle moskusokser. Den 30. august 2005 fløj vi seks personer ud fra ZERO efter en omhyggelig nedlukning af stationen.

Afslutning

I løbet af sommeren har vi vandret 345 km, sejlet 755 km og fløjet 275 km. Vi har besøgt 35 lokaliteter – herunder to lokaliteter, hvor vi forgæves har eftersøgt Meyer-Hus [439] og Tobiasdal (øst) [363]. Vi har opmålt 29 hyttenumre og desuden fundet to ukendte materieldepoter ved Herja Elv.

Fra sydholdets side kan vi se tilbage på en tid præget af venlighed, velvilje og hjælpsomhed fra såvel SIRIUS, "Arina Arctica", Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Polar Logistics Group (POLOG) og ZERO. Sydholdet takker disse for god behandling og sender desuden en stor tak til alle, som vi har mødt på vejen for udvist hjælpsomhed.

Kunuk, Christian og Rasmus

Tak for denne sommer!

Sydholdet og Nordholdet forsamlet på Daneborg den 20. juli 2005 umiddelbart før Nordholdets afrejse til Ny Mønstedhus.
Stående fra venstre.: Erik Jochumsen, Hans-Henrik Carlsen, Christian Holm Andersen.
Siddende fra venstre: Anders Ibsen, Rasmus Gregersen, Kunuk Olsen Lennert.

Om NANOK

Nordøstgrønlandsk Kompagni NANOK (NANOK) er en privat, nonprofit organisation stiftet i 1992 på baggrund af det tidligere *Østgrønlandsk Fangstkompagni NANOK A/S*, grundlagt i 1929.

NANOK's formål er bl.a. *at bidrage til udbredelse af kendskabet til Nordøstgrønland og dets kulturhistorie samt at bidrage til sikring af områdets kulturminder og bygninger*.

NANOK består af en kreds på syv personer, kaldet Bestyrelsen. Disse er Peter Schmidt Mikkelsen (direktør), Jens Erik Schultz, Tommy Pedersen, Søren Andersen, Martin Reenberg, Palle V. Norit og Søren Rysgaard. Foruden denne bestyrelse deltager en række enkeltpersoner aktivt i NANOK's arbejde. Al arbejde i NANOK er frivilligt og ulønnet.

NANOK udsender hver sommer et felthold typisk bestående af 5 – 10 personer fordelt på 2 – 3 hold, der i 3 – 5 uger arbejder i Nordøstgrønland. Resultatet af dette arbejde dokumenteres og offentliggøres i en feltrapport. Ekspeditionsdeltagerne udvælges af bestyrelsen.

For at kunne gennemføre arbejdet råder NANOK over et betydeligt ekspeditionsmateriel; derimod besidder NANOK ingen fast ejendom i Grønland.

NANOK's arbejde finansieres af Aage V. Jensens Fonde. Kompagniet støttes desuden af en lang række private bidragydere. Blandt sine samarbejdspartnere tæller NANOK bl.a. Slædepatruljen Sirius, Forsvarets Vagt Mestersvig, Patruljetjenesten i Nord- og Nordøstgrønland, Grønlands Hjemmestyre, Grønlands Nationalmuseum, Royal Arctic Line, Dansk Polarcenter, Flugfélag Islands og Danmarks Miljøundersøgelser.

NANOK har et stort netværk og er ligeledes repræsenteret i flere fora, herunder *"Arbejdsgruppen til koordinering af forskningsindsatsen i Nordøstgrønland".*

NANOK har siden 1991 renoveret og vedligeholdt ca. 20 kulturhistoriske bygninger og har for denne indsats modtaget betydelig anerkendelse, bl.a. fra Grønlands Hjemmestyre samt Grønlands Nationalmuseum.

NANOK er i 2003 – på opfordring af Grønlands Hjemmestyre - begyndt at udarbejde en bygningsmæssig status af samtlige kulturhistoriske hytter og stationer i Nordøstgrønland. Dette arbejde vil løbe over 3 - 4 år. Registreringerne stilles vederlagsfrit til rådighed for Grønlands Nationalmuseum.

Liste over nordøstgrønlandske stationer og hytter renoveret af NANOK 1991 - 2005:

Hyttenummer	Navn	Istandsat år
514	Ny Jonsbu	1995
510	Hochstetter	1996, 1998
447	Germaniahavn	1999
438	Zackenberg	1991, 1992
429	Moskusheimen	1994
425	Sandodden / Karina	1994 - 2000
417	Kap Herschell	2002
405	Eskimonæs	1998
356	Hoelsbu	1999, 2000
350	Loch Fyne	1993
340	Kap Ovibos hytten	2000
335	Myggbukta	1999
324	Varghytten	2002
308	Kap Humboldt	1997
224-2	Kongeborgen	2001
222	Holm Bugt hytten	2001
218	Kap Peterséns	1998
201	Antarctichavn	2001 (knust af lavine i 2002)
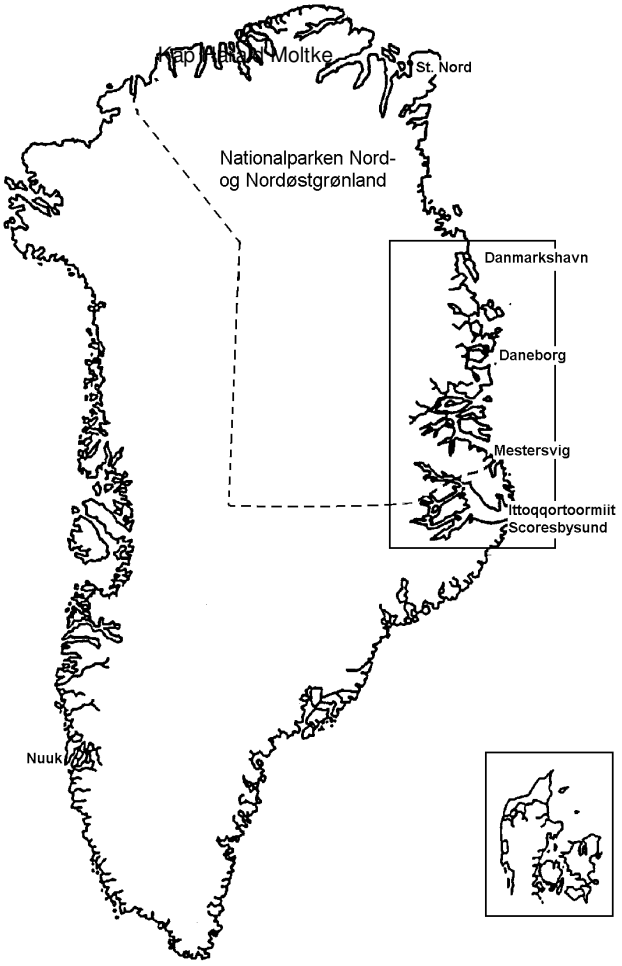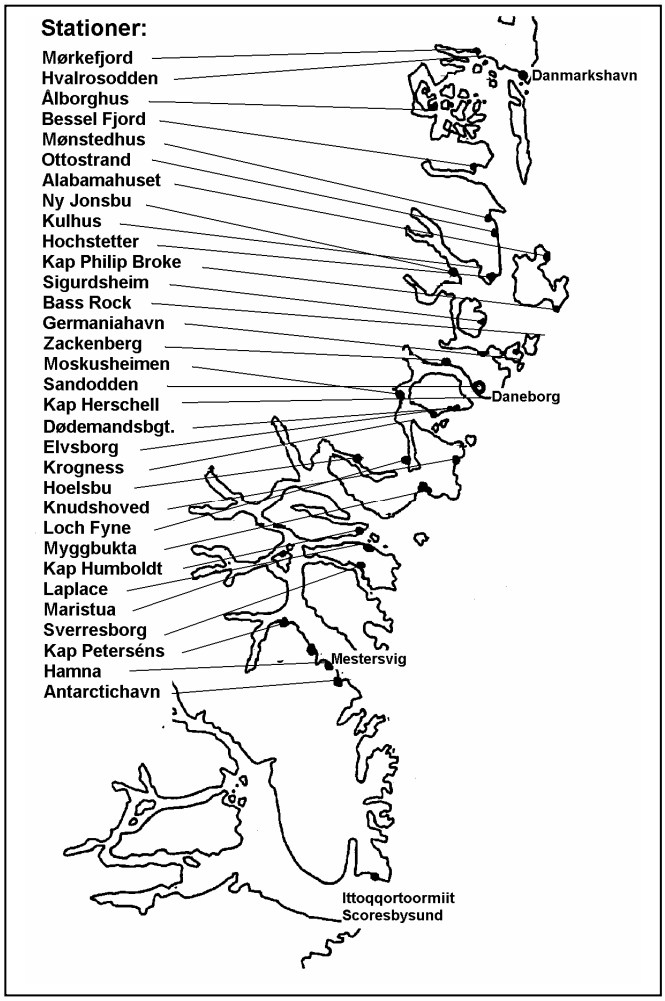
Kilde: Vedr. hyttenumre og -navne Peter Schmidt Mikkelsen *Nordøstgrønland 1908-60*, Aschehoug 2001